

**Historia De Vita, Moribus, Rebus Gestis, Studiis Ac
Denique morte Praedicatorum Lutheranorum, Doct.
Martini Lutheri, Philippi Melancthonis, Matthiae Flacii
Illyrici, Georgii Maioris, et Andreae ...**

Complectens ortum, progressum [et] incrementa, tum arcana plurima
hactenus non prodita, omnium penè huius temporis haeresum

... Vita ... Philippi Melancthonis. Matthiae Flacii Illyrici. Georgii Maioris, Et
Andreae Osiandri

Ulenberg, Kaspar
Coloniae Agrippinae, 1622

Capvt XII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65643](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65643)

ANNO
1536. & 37.
Lut. in quo
fundamen-
tū suæ vo-
cationis
posuerit.
Controuer-
sia Tubin-
gensis per
viam iuris
expedita.

fundamentum ponit missionis ad prædican-
dum Euangelium, id à Luthero haussisse vi-
detur, qui non in ordinatione vel consecra-
tione ad sacerdotium, quā à diabolo persua-
sus exhibilauit velut ethnicam, sed in gradu
doctoratus à Carlostadio suscepto, vocatio-
nis suæ basin constituit. Cæterum ad contro-
uersiam Tubingēsium quod attinet, ea post-
modum velut per viam iuris expedita fuit,
atque hoc actum, vt Cancellario, postquam
requisitus esset, officium nō exequente, alius
quidam autoritate Principis ordinariā sub-
stitueretur.

CAPVT XII.

- I. *Conuentus Smalcald. Protestantium, Conci-
lium Pontific. recusantium, cū summa col-
loquij ibidem habiti.*
- II. *Summula doctrinæ Protestantium à Luthe-
ro concepta, cum sententia Mel. de iuris-
dict. Episcop.*
- III. *Hæresis Antinomorum.*
- IV. *Mollities reprehensa & astronomiæ iudicia-
riæ studium Melanchthonis, à Sadoletto in-
dignantibus Lutheran. salutari.*
- V. *Historia Lemnij Poetæ, sub magistratu Aca-
demico Melanchthonis VVittenbergam re-
linquere cogitantis.*

I.

Anno 1537.
Cōuentus
Protestan-
tiū Smal-
caldiæ.
Camer pag.
197. & seq.

ANNO sequente 1537. Protestantes Smal-
caldiæ conuenerunt, adductis secū, aut
vocatis magno numero cōcionatoribus, sci-
licet, vt eodē loco Comitia simul & synodū
habe-

haberent. Paulus Tertius Pōtifex Romanus ANNO
 Mantuę Conciliū indixerat, ad quod Luthe- 1537.
 rani quoq; non modo per Pontificem ipsum,
 sed & per Cæsarem erant vocati. Fuit igitur
 hic cōuentus eam ob causam indictus maxi-
 mē, vt quid Pontifici respondendum esset, &
 Cæsari ad concilium vocantibus, communi-
 catis inter se cōsilijs statuerent: tum vt Con-
 cionatores, institutā de fidei capitibus accu-
 ratā collatione, domesticis dissidijs adhibe-
 rent remedium, & quibus in rebus aduersarijs
 cedendum esset, quibus non esset cedendum
 deliberarent.

Causæ con-
 uentus.
Sieid. lib. II.

Vbi ad rem ventum est, eum finem habuit
 cōsultatio Principum, vt Concilium hoc in-
 dictum à Pontifice simpliciter recusarent:
 A Cæsare verò, dicerent, postulandum, vt is
 liberam indici synodum in Germaniā cura-
 ret. Concionatores verò, quos frequentes ad
 habendā synodū Principes euocarant, sopiē-
 dis dissidijs vix ausi fuerūt admouere manū.
 Metuebant scilicet, ne si pressi cōtrectarent
 subcutaneum hulus illud, malum incrudef-
 ceret, & dissidia per actionē hanc disceptan-
 tium feruore, velut incendium flatu, vel oleo
 infuso caminus grauius accēderētur. Actio-
 nis vniuersæ summam, Melanchthon in epi-
 stolā quadam descripsit; ex quā visum fuit
 inserere, quæ ad hanc rem faciunt: Cum sci-
 rem, inquit, conuentum indictum esse, vt
 Principes de synodo deliberarent, nos de
 doctrinā colloqueremur; Veni huc animo

Concilium
 Pontificum
 simpliciter
 recusant.

Summa
 Actionis
 Smalcaldie
*In epist. ad
 Cam. f. 279.*

ANNO
1536.

mirificè anxio. Nam qualia Principum consilia futura essent, præuidebam. Et, si certamen acrius existeret inter Theologos, discordias videbam futuras horribiliores. Non enim ignoro, quo propendeant animi certorum, & quibus suam fabulam finguli saltent. Venerunt huc Lutherus, Pomeranus, Spalatinus, Osiander, Vitus, Urbanus Regius, Ambsdorffius. Nam reliquos nomine nihil attinet. Ex ijs, qui dissentire à nostris putantur, nemo adfuit, præter Blarerum & Bucerum. Duæ autem causæ fuerunt instituti congressus Theologici: Altera, ut de doctrinâ, fieret collatio non inutilis, sed accurata, ut tollerentur dissidia, & cõsentiens doctrina & explicata in nostris Ecclesijs extaret. Altera, ut deliberaretur, qui articuli ad extremum defendendi sint ac retinendi, & anteponendi communi tranquillitati, & omnibus rebus humanis; qui concedendi Pontifici χ τῷ ἐκκλησιαστικῷ πολιτεύματι propter pacem, & ad communem Ecclesiæ concordiam restituendam, si res ad moderationem aliquam deduceretur. Honestissimum certè consilium institutæ vtriusque disputationis, & ortum de multis nostris querelis & sermonibus: Sed neutra processit. Primum de rebus concedendis nullam prorsus volebant fieri mentionem indocti & vehementiores. Aiunt ob futuram nobis nunc in ipsâ ϵ πιτάσει fabulæ inconstantiae opinionem, non solum apud alios, sed & iam apud no-

nostros : futurum etiam , vt cedentibus ANNO
 Cæsar acrius instet. Hæc pariunt suspi- 1536.
 ciones bonis & moderatis multiples , & “
 sollicitudines augent. Deinde , ne doctri- “
 na accuratè conferretur , nominatim peti- “
 tum est ; ne certamen aliquot augetet “
 discordias , & fœderis distractionem affer- “
 ret. Vidi hæc pericula impendere , prius- “
 quam huc veniremus ; ac monui no- “
 stros : Sed erant pleni bonæ spei. Proin- “
 de hic ne nihil ageremus , ac planè κῶρα “
 πρόσωπα essemus , iussi sumus compone- “
 re aliquid de Petri , seu Pontificis Roma- “
 ni primatu , de potestate & iurisdictione “
 ne Episcoporum. Hæc scripsi mediocri- “
 ter & exhibui. Iussi sumus *παρρησιασ* per- “
 currere articulos confessionis , & audire , “
 ecquis dissentiat in aliquo articulo , aut im- “
 probet aliquid : Ac Principes disertè te- “
 stati sunt , se formulam concordiae con- “
 seruaturos. Fuit breue colloquium *περὶ* “
τῶν μυστηρίων dixit Bucerus clarè & pla- “
 nè ; affirmans præsentiam Christi , satis- “
 fecit nostris omnibus , etiam ijs qui sunt “
 duriores. Blarerus generalia sic satis , ad- “
 esse Christum. Postea quædam addit am- “
 bigua. Osiander vrgebat eum paulò a- “
 crius : Sed quia nolebamus excitari cer- “
 tamen vehementius , interpellavi dispu- “
 tantem. Ita discessum est , vt inter cæteros “
 omnes consensus constitutus sit ; hic verò “
 (Blarerus) non repugnare videretur. “

ANNO
1537.

Scio hæc esse infirma; sed aliud agi hoc tem-
 pore non potuit; præsertim absente Luthe-
 ro, qui doloribus calculi acerrimis conflicta-
 batur. Hæc fuit *καταστροφή* congressus τῶν
μυσάγωγῶν. Principes deliberarunt, An Sy-
 nodus præcisè recusanda sit, an verò promit-
 tendum, nos missuros esse nostram legatio-
 nem; sed non concessuros iudicium Pontifi-
 ciæ parti, verū petituros, vt Regum & Mo-
 nacharū autoritate delecti homines idonei,
 cognoscerent has cōtrouerfias. Hæc fuit ma-
 gna & difficilis deliberatio. Nostra sententia
 semper fuit, ne simpliciter recusaretur syno-
 dus: Quia etiam si Papæ non liceat esse iudi-
 cem, habet tamen ius indicendæ synodi: De-
 inde iudicium constitui à synodo debet. Sed
 homines acutiores disputabant, has meas ra-
 tiones argutas quidem esse & veras, sed inu-
 tiles. Eam esse tyrānidem Pontificis, vt post-
 quam cōsensissemus, nos venturos esse in sy-
 nodū, interpretaturi essent, nos etiam Pon-
 tifici tribuere iudicandi autoritatem. Vidi
 aliquid periculi esse in meâ sententiâ, etiam-
 si erat honestior; sed vicit altera sententia,
 re diu multumque disputatâ, vt hæc fatalia
 mihi videantur. Periculum esse video in-
 gentis motus, nisi Deus succurrerit. Quan-
 quam sæpè dixi, rectissimè eos tantum
 hac recusatione vti, si nolint quædam mo-
 derari, & concedere aliquid τῷ *ἱερατικῶν*
τάγματι. Illud mihi acerbissimum est, vi-
 dere hæsuram ad posteros discordiam æter-
 nam:

nam : Et hæc fortassis barbariem horribi-
 lem, & vastitatem in hac natione omnium
 artium & officiorum ciuilitum adferet. Ha-
 ctenus Melanchthonis verba recensui ex lit-
 teris, quas, cum Smalcaldiæ adhuc esset ad
 Camerarium scripsit Calend. Martij.

Quo eodem die, & alias quasdam dedit ad
 eundem Camerarium, in quibus eadem
 ferè, sed breuius narrat : Venimus huc,
 inquit, vt de doctrina colloqueremur : sed
 id impediit partim Lutheri valetudo, quem
 hic atrociter afflixit calculus, partim cer-
 torum hominum timiditas, qui accuratam
 disputationem prohibebant, ne discordiæ
 inflammarentur. Itaq; admodum *παρεργως*
 contulimus, de doctrina Blarerus modera-
 tam dixit sententiam *πρὸς τῶν μυστηρίων*, nec
 tamen satis explicatam. Nolui certamen
 acrius excitari, præsertim absente Luthe-
 ro. De Synodo dixerunt illiterati *φορ-
 τας* sententiâs : præcisè recusant; cùm nos
 toto semestri contrarium suaserimus, at-
 que hic etiam reclamauerimus. Hæc Me-
 lanchthon ex Synodo Smalcaldensi : In
 qua ne de sopiendis Lutheranorum dissi-
 dijs ageretur, aut iusta fieret sententiarum col-
 latio, metus grauioris discordiæ nouorum-
 que motuum impediuit. Itaque valde *πα-
 ρεργως*, vt loquitur Melanchthon, vel obiter
 modo fuit actum de dogmatibus; imò prohi-
 bitum, ne qua fieret exactior de religione
 disceptatio.

ANNO

1537.

“

Eiusdem
Colloquii
summa
breuior.

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

ANNO

1537.

II.

Luth. de-
mandatur
polianda
summa
doctrinae
suae, Con-
cilio offe-
renda.

Melancht.
de primatu
& iurisdic-
tione pō-
tif.

Augustanae
Confessio-
ni subscri-
bunt.

Luth. de-
creta quae-
dam effin-
git.

Melancht.
limitatio.

Interim ne frustra conuenisse viderentur tot ecclesiae Lutheranae proceres, Luthero mandatum fuit, vt breuem doctrinae summam scriberet, Concilio Mantuano nomine Protestantium offerendam. Deinde Melanchthoni hoc oneris impositum, vt de primatu Romani Pontificis, & episcoporum iurisdictione quaedam commentaretur. Demum & Augustana confessio cum Apologia perfunctorie relecta potius quam accurate recensita fuit, quaesitumque an esset in ea quicquam, quod cuiquam displiceret? Cumque se, dicerent qui praesentes erant, omnia probare, subscriptis nominibus famam publici consensus excitarunt: quanquam erant e numero subscribentium, qui Zvinglianisimam fouebant animo: Nec ipsi Lutherani satis inter se mutuo cohaerebant, tametsi consensum subscriptione testabantur: Nimirum vt ita facerent, commune periculum, & publicus rerum status postulabat. Iam & Lutherus, vt pareret mandato principum, articulos quosdam conscripsit, antequam morbo fuit oppressus, quos velut decreta synodi Smalcaldicae concionatores omnes quadraginta numero vel paulo plures, Zvinglianis tamen exceptis, approbarunt.

Inter eos vero, qui subscripserunt nomina, septimus in ordine fuit Melanchthon, qui solus omnium limitationem quandam adiecit de Pontifice Romano in hunc modum:

dum : Ego Philippus Melanchthon hos articulos suprapositos probo tanquam veros. Ad Pontificem autem quod attinet, sic sentio; si admittere velit euangelium, quod tunc pacis & publicæ concordia gratia propter Christianos, qui sub ipso iam sunt, & futuris temporibus esse forsan possunt, superioritas in Episcopos, quam alioquin habet, iure humano per nos illi sit quoque concedenda. Hæc limitatio magnum illi conciliauit odium inter Lutheranos, qui Pontificis autoritatem, quam in Episcopos sibi subiectos habet, ad ipsos quoque Lutheranae sectæ concionatores extendi per quam indignè tulerunt. Offenderat eadem concessione Lutheranos omnes ante septennium in Comitij Augustanis, tam post in deliberatione de Concilio, quod per Pontificem indictum erat, vti suprâ diximus; Verùm ille, tametsi paucos admodum, vel nullos potius haberet astipulantes; imò licet magna sui cum inuidia secretum mentis proderet, non dissimulauit tamen, quid de necessitate hierarchici ordinis in Ecclesia sentiret; Nec se passus est ab hac sententia dimoueri; quemadmodum hæc subscriptio testatur.

Cæterùm Melanchthonis hoc iudicium de iurisdictione Episcoporum in Ecclesiâ, deq; vnus cuiusdam in eos autoritate atque primatu, Sacramentarij per Angliam postmodum

ANNO

1537.

Tom. 6. l. 1. en.
germ. f. 522.

Plurimos
è sociis offendit.

Anglicani
retinent
iurisdictionem
ecclesiasticam.

secuti

ANNO
1537.

Eorū Pon-
tifex Rex.

Item Regi-
na Elisa-
betha.

Quales
Pontifices
Anglia ha-
beat.

secuti videntur, qui non retinendum modo
statum Episcoporum, sed & contra Gene-
uenses, Bezam, aliosque fortiter defenden-
dum censuerunt: Idque sub vno capite, Rege
nimirum Anglicano, qui remoto Pontifice,
Christi Vicario sibi ipsi præter diadema re-
gium, & Põtificalem infulam imposuit: Quã
nostris temporibus, exemplo seculis omni-
bus inaudito (nisi forsan apud hæreticos) &
mulier Angliæ regina gestavit, vberimo
multorum martyrum sanguine, ceu gemmis
interstinctam. Didicerunt isti à Melanch-
thone, non abolendum in Ecclesia, sed stabi-
liendum potius episcoporum ordinem; eum
verò subsistere non posse, nisi sit vnus quidã,
quem omnes velut superiorem agnoscant.
Ad hanc igitur formam Ecclesiæ suæ statum
in Angliã composuerunt. Habent episcopos
suos, habent & pontificem; At non quales ex
instituto iam mille quingentis annis & am-
plius habuit Ecclesia Dei, sed quales consti-
tuere Sacramentarijs collibitum fuit; profa-
nos episcopos, & secularem pontificem, qui-
bus in res sacras, & ad gubernandam Eccle-
siam tantum iuris est, quantum Henricus
Octauus à communionem Sedis Apostolicæ,
per inobedientiam sine causa diuulsus, vsur-
pare libi ipsi, & alijs dare potuit. Igitur quẽ-
admodum habent fauos suos vespæ (cũ
Tertulliano loquor) ita & apud istos for-
mam quidem inuenias Ecclesiasticæ illius
hierarchiæ, quam Melanchthon conserua-
tam

tam voluit; at rem ipsam, hoc est, veri nomi- ANNO
nis episcopos non inuenias, quos sustulerunt 1537.
è medio, eorumq; deinde cathedras per vim
occuparunt.

Sed missis ijs, ad Melanchthonem reuer- Melancht.
tamur. Is dum Smalcaldia morabatur, Au- Augustam
gustam vocatus fuit per Senatum illius vr- vocatur.
bis; in qua, VVittenbergenfibus in consilium
adhibitis, religionis mutatio fuerat ante tri-
ennium instituta: Quod cum fieret, quidam
etiam è Zvinglianis in eam ciuitatem irre-
pserunt. Melanchthon verò, quo minus ist-
huc proficiscerentur, multis se grauibusque
causis permotum fuisse scribit.

Sub hoc tempus inter Lutheranos nouum III.
quoddam monstrum sese prodidit execran- Renuit ve-
daè hæreseos, qua, si Luthero credimus, sol nire.
foediorem non vidit vel nocentio rem. Hanc In lit. ad
Ioannes Agricola Islebiensis, Iacobus Schenc- Cam. p. 284
kius, alijque factionis istius per Saxoniam Hæresis
vicinamque Marchiam propagarunt; quibus Antinomo-
Antinomorum nomen indidit Lutherus, rum in pu-
quod reijceret diuinam legem, & decalogum blicum va-
ex Ecclesia noui testamenti contenderent dit.
penitus explodendum. Impium hoc dogma Tom. 7. ger.
è fœtentibus veterum hæreticorum lacunis Ien. f. 302.
deriuatum, Lutherus superiori seculo pri- Eorum
mus omnium sparlit; è cuius scriptis atque dogmata.
intimo pectore nostri temporis Antinomi Luth. An-
fese illud hausisse profitentur. Nec iniuria sa- tinomia
ne; quemadmodum euidenter à nobis est in auctor.
vita Lutheri demonstratum. Multum verò
labo-

ANNO
1537.

Inuehitur
horrendè
in Antino-
micos.

Melancht.
scenæ spe-
ctator.

Concio
Luth. in
Antinomi-
cos.

In ep. ad
Cam. f. 292

laborarunt VVittenbergenses , vt hæresin istam opprimerent, antequam radices ageret in animis hominum , atque altius infideret. Et Lutherus quidem anno 1537. vbi primum erumpere cœpit hoc malum , primus omnium Antinomus aggressus est, eorumq; blasphemias , & errores in concionibus ad populum confutauit ; ardentem quidem more suo, magnoque cum impetu , verum ita tamen , vt satis animaduerneret, nullum se vibrare telum in eos posse, quo non & seipsum vnâ configeret.

Melanchthon , cùm Lutherum in eas angustias redactum videret , suspensus non nihil obseruabat , quorsum exiret tandem hæc Antinomorum machinatio. Habuit Lutherus in eos concionem , in qua pro Decalogo, eiusq; in Ecclesia retinendi necessitate, contra nouatores istos multa differuit; atq; id ita quidem , vt quæ primis annis in hoc genere docuerat, nunc euerteret prorsus , & velut hæretica condemnaret. Hanc concionem vbi typis expressa fuit, Melanchthon Camerario suo misit, epistolam adiungens, in qua; mitto, inquit, eruditam concionem *ἡ δὲ διδασκαλικὴ* Lutheri, quam eò habuit, vt refutaret *τὰς κενοφωρίας* cuiusdam (Ioannis Agricolæ, qui negat in Ecclesia Decalogum docendum esse. Ego plecterer, si hanc Concionem scripsissem ; adeò sunt insulsa iudicia populi. Hæc Melanchthon. Quod verò se plectendum , ait, si talia scriberet ; id asse-

asserit summa ratione , per experientiam
nimirum edoctus. Eam enim ob causam
maximè Lutheranorum quorundam oblo-
quijs , calumnijs , detractionibus flagella-
tus fuit ab annis aliquot , quod de lege di-
uina , de bonis operibus , de studio virtu-
tum ea scripserat, quæ Luthero alijsque pro-
banda nunc fuerunt, nisi vellent videri hor-
rendas Antinomorum blasphemias aperte
tueri.

Interim durum Luthero fuit, cæterisque
ipfius mancipijs , quod per domesticos eò se
viderent adigi , vt hoc ipsum doctrinæ ge-
nus hæreseos, atq; impietatis damnare coge-
rentur , quod sub initium huius mutationis
velut ipsum euangelij nucleum , & medul-
lam Christianismi purioris, plenis faucibus
tam confidenter ebuccinarant. Videbat qui-
dem , id sine scæda leuitatis & contradictio-
nis macula fieri non posse : Faciendum ta-
men fuit , Deo disponente , vt eos mani-
festum fieret in eorum numero censen-
dos, quos D. Paulus ἀνόματους καὶ κτηνούς vel
suo ipsorum iudicio condemnatos nomi-
nat.

Certè Lutherus neminem alium in An-
tinomis , quam Lutherum vel seipsum ana-
themate notauit. Qua in re Melanchtho-
nem ipso cautiorem fuisse fatendum est,
& magis circumspexit : Qui maturius
deflexit ab impijs istis assertionibus &
paradoxis de lege Dei , de libertate
fide-

ANNO
1537.
Cur fannis
Luthera-
norum
Melanch-
thon ex-
positus.

Luth. suo
se gladio
ferit.

Seipsum a-
nathemate
damnat.

Melancht.
Luth. cir-
cumspe-
ctior.

ANNO
1537.

fideliū, de charitatis operibus non necessarijs ad salutem; quibus spargendis oua posuerunt isti, quæ rupta nunc tandem basilicum hunc Antinomicum peperunt.

Islebius ad
palinodiã
adigitur.

Cæterum Lutherus non in cathedra modo, sed in scholis etiam Antinomios vehementer insectatus est, & tandem Ioannem Islebium, qui caput erat istius factionis, ad palinodiam autoritate sua cõpulit. Verum quia iam longius serpserat malum istud, & in

Melancht.
Frãcofurti
conatur
Antino-
miam tol-
lere.

Marchia quoque Francofurtensem Academiam infecerat, Melanchthon istuc profectus est, vt dementatos antinomicis erroribus in viam reduceret. Is verò conatus non admodum feliciter cefsit, vti littere quædam ipsius testantur, quas Francofurto dedit ad Lutherum: In quibus acerrimum sibi certamen fuisse queritur cum Antinomis; quos

Tom. 2. lat.
Colloq. f. 52.
¶ 54.
Ei⁹ ad Lu-
th. litteræ.

vehementer, ait, satagare rerum suarum, & multorum animos occupare: Insanire per eos, & furere diabolium instar meretricis exacerbata, quæ versa sit in rabiem, ac furijs agitur. Nihil igitur effecit Melanchthon, Anti-

Conatus
eius fru-
straneus.

nomis acerrimè repugnantibus, & causam suam agentibus ad eum modum, vt multos in consortium erroris omnium scedissimi pertraherent: Quæ res illis hoc nomine cefsit

Antinomi-
ci ad aucto-
rem Luth.
prouocãt.

foelicius, quod audacter ad scripta Lutheri prouocarent, seq; cum illo dicerent eandem de iustificatione sententiam profiteri; atque hoc agere solum, vt Christo Saluatori cõstet honor suus, & Euangelium à lege iusto in-

teruallo disiungatur.

Quan-

Quamquam verò Melanchthon furiosis Antinomorum machinationibus summa vi sese & ardentè obiecit; non potuit tamen, vel hoc studio gratiam eorum demereri, à quibus ignominiam editi tam portetosi partus remouere conabatur. Hi enim, zelotæ inquam, & rigidi Lutherani, qui de primo Lutheri spiritu vberius hauserant, & magno contra papistas impetu ferebantur, secretò persequi Melanchthonem, & genuinum illi dentem infigere nō destiterunt. Displicebat Aristarchis istis, adeoq; probri loco ducebāt, quod rixas auerlaretur & cōtentiones; quod non satis acer esset & vehemens in papistas; quod in actionibus cum aduersarijs de religione facilè mollesceret, & plura, quam ipsi vellent concedenda putaret, pacis & tranquillitatis studio, quod de Lutheranorum dogmatibus ita disliceret, quasi dubia sint & incerta; quod bonis operibus, & officijs charitatis tribueret plusculum, deque virtutibus multum philosopharetur: quæ res misurgis istis & virtutum osoribus indigna videbatur; cum hoc docendi modo, si nimirum homines ad honestas actiones, virtutumq; studium reuocarentur, Lutheranismi basin, & fundamenta dogmatis de iustificatione, quæ Lutherus initio posuerat, euerti iudicarent.

Præter hæc & alia quædam in Melanchthone reprehendebant æmuli; quod scilicet disciplinis mathematicis animum intēderet,

k

impri-

ANNO

1537.

IV.

Melancht.
à zelotis
exagita-
tur.

*Cam. in vi-
ta Mel. p.*

170.

Eius mol-
lities & a-
nimus pa-
cificus.

In ep. ad

Cam. p. 275

In epist. ad

Cam. pag.

277. 278.

ANNO
1537.
Melancht.
astrono-
miæ iudi-
ciariæ in-
tentus.

Aliorum
calumniis
expositus.

Ibid. f. 293.

A Sadole-
to Episco-
po saluta-
tur.

imprimis verò astronomiæ, quam iudicia-
riam vocant; quod vanis obseruationibus,
augurijs, diuinationibus, adeoq; chiroman-
tia delectaretur; quod obseruaret somnia,
ijsque plus æquo tribueret: quam ob causam
non modo reprehensus fuit ab aduersarijs,
sed & mordaciter exagitatus & ludibrio ha-
bitus. At præcipuum excusationis caput e-
rat, quod cum asperior non esset in aduersa-
rios, & de virtutum actionibus disputaret,
ad papismum inclinare videretur. Itaque lu-
spectas habebant ipsius actiones, & intentis
oculis obseruabant omnia, quæ ab ipso ge-
rebantur: Idque tanto studio, vt subinde per
istorum calumnias in periculum vocaretur.
Nec continere se potuit impotentis animi
liuor, & feruens odium in zelotis istis, quin
arrepta quauis occasione velut ex insidijs ad
flagellandum Melanchthonem profilirent.

Accidit circa tempus illud, quo Smal-
caldiæ synodus habebatur, vt Itali quidam,
viri docti & Catholici per litteras eum sa-
lutarent: Inter quos & Iacobus Sadoletus
fuit, Episcopus Carpentoraënsis, vir ma-
turus, prudens, & insigniter eruditus; poli-
tioris verò litteraturæ cum primis amans:
Vnde factum est, vt Melanchthonem, ceu
virum in hoc studij genere, vel inter primos
celebratum, benigno affectu complectere-
tur.

Hic igitur Sadoletus cum Cardinalis iam
creatus esset, litteras ad eum dedit an. 1537.

15. Ca-

15. Calend. Iulij, humanitatis & beneuo-
 lentiaé plenas, perelegantes etiam, & niti-
 do stilo exaratas; quas ille, vt fit, amicis vi-
 dendas dedit & perlegendas. Ea verò res
 excitauit denuo Philippomastyges, rigidos
 Lutheranos, vt pergerent, quod pridem
 cœperant, obrectare Melanchthoni; quem
 aiebant cum papistis, imò cum Cardinalibus
 euangelij Lutherani hostibus acerrimis con-
 fusurrare: Ab his misitari frequentes ad eum
 epistolas: Hos illi familiares esse; cùm in-
 terim à domesticis, qui Augustanam Con-
 fessionem profiteantur, in dogmatibus dis-
 fideat, & animo sit prorsus alieno: Qua ex re
 quid aliud colligi possit, quam Melanch-
 thonem ad partes aduersariorum propende-
 re, futurumque demum, vt nactus occasio-
 nem transfugiat. Erat Melanchthoni permol-
 lestum, huiusmodi suorum obrectationibus
 perpetuò diuexari, eorumque virulentos sen-
 tire vel morsus, vel aculeos. Cohibuit se ta-
 men, & de iniuria questus inter quosdam
 ex intimis, publicè rem totam dissimulauit:
 Quanquam hoc ita fieri non potuit, quin
 subinde, quæ cum æmulis & obrectatori-
 bus illi fuit dissensio, quibusdam indicatijs
 proderetur.

Anno 1538. Melanchtho summum in aca-
 demiâ VVittenbergenfi magistratū gessit ad
 semestre: Quo tēpore tumultus quidā exor-
 tus est; cuius inuidia, vt ipsum quoque Melanch-
 thonē nō nihil tangeret, maleuolorū impro-

ANNO

1537.

Eius ad Melanchth.
 litteræ.

Arguitur
 confusurra-
 tionis cum
 papistis.

Patienter
 fert aduer-
 sariorum
 iniurias.

V.

Ann. 1538.

Cam. in

vit. Mel.

pag. 180.

ANNO
1538.
Historia
Simonis
Lemni.

Eius Epi-
grammata.

Luth. bilē
mouent.

Ob furorē
Lutheri,
secedit.

Fugam ei⁹
indignē fe-
rūt æmuli.

Eius inui-
dia in ipsū
Melancht.
redundat.

bitas effecit. Poëta quidam Simon Lemnius Marchita circa festum Pētecostes epigrammata quædam edidit, in quibus laudauerat Archiepiscopum Moguntinum Albertum, Brandenburgicæ familię principem, & fœminas V Vittenbergenses, solutas, maritatas, sine discrimine propter morū leuitatem poëticâ libertate sugillarat. Ea res mouit Luthe-
ro bilem, alijsq; nōnullis, qui Lemnium carceribus mancipandum censuerunt, & seuerius puniendum, imò & plectendum capite; quam sententiam Lutherus in eum de cathedrâ pronunciauit, cū in octaua Pentecostes de negotio hoc, estuante stomacho, ad populum declamaret. Ille verò Lutheri furorem metuens subduxit se, priusquam apprehenderetur, & in tutum secessit. Aiunt, admonitum fuisse de periculo per Melanchthonē; Ita factum, vt elapsus, fuga machinationes aduersariorum eluderet. Vt vt fit, certè Lutherus alijsque nonnulli, qui Lemnio cum primis ob laudatum Archiepiscopū Moguntinum grauiter succensebant, indignē tulerunt & dolenter, quod elapsus misellus poëtaſter ſaluti conſuluiſſet. Augebat indignationem, quod Melanchthon ad alienum arbitriū odio proſequi nollet, & inlectari conuitijs eundem Archiepiscopum, quem Lutherus furibundo ſimilis, mordacibus ſpurciſſimisq; libellis, & ſœdiſſimis ſarcalmis ſcurriliter exagitabat: Quod factum Melanchthoni vehementer diſplicuit.

Natus

Natus erat è domo Brandenburgica princeps iste, & post Cæsarem in Imperio summum tenebat dignitatis fastigium; nec prudentia, rerum usu, iudicioq; minus pollebat, quam autoritate: Quin & insignem zelum habebat Catholicæ religionis, affectumque non vulgarem in homines litteratos. Hunc magnis dotibus ornatum principem Lutherus tibi proposuerat odio capitali prosequendum & conculcandum; nec ferre quenquam potuit, qui vel de eo loqueretur honestè, vel virtutes ipsius prædicaret. Tam atrox erat, tamque virulentum odium; quod non ipse tantum fouebat animo, sed & in alios quoquo pacto transfundere conabatur: Idque non aliam ob causam, quam quod Catholicus esset princeps, & furiosis ipsius conatibus obsisteret, nec se pateretur fraudulentis presentationibus & strophis ad apostasiam permoueri. Hunc igitur quia Lemnius, more poëtarum, encomijs quibusdam ornatum publicè commendauerat, Luthero iudice, piaculum admisit capitali supplicio vindicandum. Et quia Melanchthon, ut ab æmulis spargebatur, præsentis periculo misellum poëtam exemerat, imò & ipsi Moguntino fauere videbatur, papistarum in Germania coryphæo, eam ob causam denudò linguis maleuolorum & obrectationibus lancinatus fuit. Quæ res ita turbauit hominem, ut animo labasceret; nec dubium est, quin de relinquenda VVittenberga con-

ANNO
1538.
Brãdeburgici principis ortus, doctrina & scientia.

A Luthero odio capitali afficitur.

Causa odii.

A Lemnio vero commendatur.

Melancht. animo cadit.

